

سرفصل دوس

سال تحصیلی ۹۸-۹۷

رشته فقه و اصول کرايش فقه خانواده

سطح چهارم

حوزه های علمیه خواهران

فهرست

۳	کلیات رشته
۴	عناوین و مشخصات
۷	فقه عمومی ۱
۹	فقه عمومی ۲
۱۱	فقه عمومی ۳
۱۳	فقه عمومی ۴
۱۵	اصول فقه ۱
۱۷	اصول فقه ۲
۱۹	اصول فقه ۳
۲۱	اصول فقه ۴
۲۳	فقه تشکیل خانواده ۱
۲۵	فقه تشکیل خانواده ۲
۲۷	فقه اداره خانواده ۱
۲۹	فقه اداره خانواده ۲
۳۱	فقه انحلال خانواده ۱
۳۳	فقه انحلال خانواده ۲
۳۵	فقه مسائل مستحدثه
۳۷	حقوق خانواده
۳۸	فلسفه حقوق
۴۰	فقه تربیت فرزند
۴۲	فقه القرآن خانواده
۴۴	نظام خانواده در اسلام
۴۶	بررسی اسناد و معاهدات بین المللی درباره زنان و خانواده
۴۸	جنسیت زن و خانواده (مطالعات اسلامی نوپدید درباره جنسیت زن و خانواده)

فقه خانوادہ - سطح چہار

کلیات برنامه و سرفصل های دروس سطح چهار رشته «فقه و اصول گرایش فقه خانواده»

متن مصوبه:

ماده ۱. عنوان رشته:

عنوان رشته فقه و اصول با گرایش فقه خانواده می باشد.

ماده ۲. تعریف:

سطح چهار آموزشی - پژوهشی، سطحی از تحصیلات حوزه‌ای است که طلاب پس از گذراندن این دوره، توان تدریس، تحقیق، نقد، ارائه نظر و پاسخ به نیازهای علمی و تخصصی این رشته را کسب کرده و پس از دفاع از رساله، دانشنامه سطح چهار «رشته فقه و اصول با گرایش فقه خانواده» دریافت می کنند.

ماده ۳. اهداف:

- الف. ایجاد تسلط بر مبانی، مکاتب، آراء و روش های مرتبط با فقه خانواده
- ب. تقویت توان پژوهش در حد تحلیل، نقد و ارائه نظر در مسائل مرتبط با رشته فقه و خانواده با گرایش فقه خانواده
- ج. ارتقاء توان پاسخگویی به نیازهای علمی و مسائل تخصصی فقه خانواده
- د. تأمین پژوهشگر مورد نیاز و زمینه سازی جهت تولید علم و توسعه دانش در مباحث فقه خانواده
- ه. تأمین اساتید مورد نیاز در مباحث فقه خانواده

ماده ۴. ضرورت:

گسترش روزافزون قلمرو علم فقه، پیدایش مسائل مستحدثه فراوان، نیازهای گسترده جامعه به جواب های دقیق و تفصیلی و کاربردی، برنامه ریزی برای رشد متوازن فقه در تمام ابواب و عرصه های زندگی فردی و اجتماعی مسلمانان، ضرورت برگزاری دوره های عالی آموزشی و پژوهشی فقه در سطوح عالی را آشکار می سازد. خانواده یکی از مهمترین و بنیادی ترین موضوعات فقه اسلامی است و دین مبین اسلام نگاه ویژه به جایگاه خانواده و مسائل مربوط به آن دارد. همچنین ارتباط تنگاتنگ و مداوم زندگی روزمره مردم با مسائل فقه خانواده، مقتضی پرداختن علمی و تخصصی به این ضرورت در کنار دیگر ضرورت هاست. رسالت حوزه های علمیه خواهران در تربیت محققان و دانشمندان زن مسلمان در عرصه های مختلف علوم اسلامی به ویژه مباحث زنان و خانواده، اهمیت و ضرورت موضوع را مضاعف می نماید.

ماده ۵. سیاست ها:

- الف. اهتمام به ارتقاء فضائل و ملکات اخلاقی و معنوی طلاب
- ب. اهتمام به بهره گیری از سنت های کارآمد حوزوی با استفاده از فناوری ها و روش های نوین و مؤثر در آموزش و پژوهش
- ج. اهتمام به پژوهش محور بودن دوره
- د. اهتمام به رویکرد نقادانه و نظریه پردازانه، با طرح دیدگاه های چالشی مرتبط با رشته
- ه. تأکید بر بهره گیری از زبان تخصصی رشته در فعالیتهای آموزشی و پژوهشی
- و. اهتمام به نخبه پروری
- ز. اهتمام به کارآمدسازی فرایندهای تعلیم و تربیت در عین تسهیل و سرعت بخشی منطقی به آنها
- ط. تأکید بر رویکرد کاربردی فقه به منظور تبیین نظام خانواده در اسلام و پاسخ گویی به مسائل و شبهات روز

ماده ۹. عناوین و مشخصات کلی دروس

عناوین و مشخصات کلی دروس	
واحد	عنوان درس
۲۰ (۸ اصول - ۱۲ فقه)	دروس مشترک
۴۰	دروس تخصصی
۲۰	رساله علمی
۸۰	جمع کل

تبصره: عناوین و سرفصل دروس فقه و اصول متناسب با رشته‌ها و گرایش‌های تخصصی تهیه و اجرا می‌گردد.

دروس مشترک			
اهداف	واحد	عنوان درس	ردیف
شناخت استدلالی از احکام چالشی بلوغ و احکام حیض	۴	فقه عمومی (۱)	۱
شناخت استدلالی از احکام استحاضه و نفاس	۴	فقه عمومی (۲)	۲
شناخت استدلالی احکام مشترک معاملات	۲	فقه عمومی (۳)	۳
شناخت استدلالی احکام مشترک معاملات	۲	فقه عمومی (۴)	۴
مهارت در تطبیق قواعد مهم مفاهیم، عام و خاص و مطلق و مقید	۴	اصول فقه (۱)	۵
شناخت استدلالی از جوانب مختلف مبحث ظواهر قرآن و شهرت و سیره و عرف و آشنایی با مهمترین شبهات پیرامون آنها	۴	اصول فقه (۲)	۶
	۲۰	جمع کل	

دروس اختصاصی			
اهداف	واحد	عنوان درس	ردیف
مهارت در تطبیق اصول عملیه پر کاربرد بر مباحث فقه خانواده	۴	اصول فقه (۳)	۱
مهارت در بکارگیری قواعد تعارض	۴	اصول فقه (۴)	۲
شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه تشکیل خانواده	۴	فقه تشکیل خانواده (۱)	۳
	۴	فقه تشکیل خانواده (۲)	۴
شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه اداره خانواده	۴	فقه اداره خانواده (۱)	۵
	۳	فقه اداره خانواده (۲)	۶
شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه انحلال خانواده	۲	فقه انحلال خانواده (۱)	۷
	۲	فقه انحلال خانواده (۲)	۸
شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه مسائل مستحدثه خانواده	۴	فقه مسائل مستحدثه خانواده	۹
آشنایی با مباحث حقوقی خانواده	۱	حقوق خانواده	۱۰
آشنایی با مباحث مربوط به کلیت علم حقوق	۲	فلسفه حقوق	۱۱
شناخت تفصیلی همراه با استدلال از مباحث فقه تربیت فرزند	۴	فقه تربیت فرزند	۱۲
شناخت تفصیلی کلیات احکام خانواده در قرآن	۲	فقه القرآن خانواده	۱۳
	۴۰	جمع کل	

دروس جبرانی

اهداف	واحد	عنوان درس	ردیف
آشنایی تفصیلی با ماهیت، ساختار، اهداف، کارکردها و مسائل اساسی خانواده در اسلام	۲	نظام خانواده در اسلام	۱
آشنایی با مهمترین نظام‌های حقوقی مدون بین‌المللی در موضوع خانواده	۲	بررسی اسناد و معاهدات بین‌المللی درباره زنان و خانواده	۲
آشنایی با نظریات و مطالعات اندیشمندان مسلمان در سایر کشورهای اسلامی پیرامون زن و خانواده	۲	«جنسیت، زن و خانواده» (مطالعات اسلامی نوپدید درباره جنسیت، زن و خانواده)	۳
بررسی فمینیسم و آثار و پیامدهای آن و نحوه مقابله با آن	۲	فمینیسم	۴
شناخت برخی قواعد فقهی مرتبط با فقه خانواده	۲	قواعد فقهیه	۵
	۱۰	جمع کل	

فقه عمومی ۱

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۱۹

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی از احکام چالشی بلوغ و احکام حیض

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارایه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- بلوغ
  - نشانه های بلوغ و رشد در دختران
- صفات حیض
- شرایط حائض
  - اقل و اکثر سن
  - اقل و اکثر مدت حیض
  - لزوم توالی سه روز
  - خروج دم از محل
  - لزوم اقل طهر بین دو حیض
- حکم دم مشتبه اقسام حائض
  - معتده
  - مضطربه
  - میتدئه
- قاعده امکان
- تجاوز دم از ۱۰ روز
- احکام حائض

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. موسوعه امام خمینی ره (کتاب طهاره)
۲. الموسوعه، محقق خوئی ره

۳. المستمسك العروه الوثقی، محقق حكيم ره

منابع فرعی:

۱. مصباح الفقيه، محقق همدانی ره
۲. القواعد الفقيهیه (قاعده امکان)
۳. مصباح الهدی، محمدتقی آملی ره

فقه خانواده - سطح چهارم

فقه عمومی ۲

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۰

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی از احکام استحاضه و نفاس

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- تعریف استحاضه
  - حقیقت شرعی
  - لغوی
- اقسام استحاضه
  - قلیله
  - متوسطه
  - کثیره
- احکام استحاضه
  - حدث بودن
  - حکم تعویض حائل
  - حکم غسل و کفایت آن از وضو
  - حکم استظهار
  - تبدیل نوع استحاضه
  - حکم انقطاع خون
  - حکم نماز قضاء و نافله مستحاضه
- نفاس
  - موضوع شناسی خون نفاس
  - اقل و اکثر نفاس
  - حکم استمرار خون بیش از یک ماه

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. موسوعه امام خمینی ره (کتاب طهاره)

۲. الموسوعه، محقق خوئی ۰
۳. المستمسک العروه الوثقی، محقق حکیم ۰
۴. جواهر الکلام، محمدحسن نجفی ۰

منابع فرعی:

۱. مصباح الفقیه، محقق همدانی ۰
۲. مهذب الاحکام، محقق سبزواری ۰
۳. جامع المدارک، محقق خوانساری ۰
۴. مصباح الہدی، محمدتقی آملی ۰

فقه خانوادہ - سطح چہار

فقه عمومی ۳

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی احکام مشترک معاملات

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- ماهیت حق و حکم
- عقد
- تعریف عقد و اقسام آن (اذنی و عهده‌ی - لازم و جایز)
- حقیقت انشاء و انحاء ابراز (کتبی، اشاره ای و...)
- تاثیر تخلف اراده در عقد
- اصل اولی در معاملات
  - تاسیسی یا امضائی بودن معاملات
  - صحت و فساد
  - جواز و لزوم

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
  ۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.
- روش تدریس:** تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. مکاسب، شیخ انصاری^{ره}
۲. الموسوعه، محقق خوئی^{ره}
۳. فقه العقود، سید کاظم حائری

۴. کتاب البیع ، امام خمینی ۰

منابع فرعی:

۱. الشروط أو التزامات التبعية فی العقود، سیدمحمد تقی خوئی ۰
۲. مهذب الاحکام، محقق سبزواری ۰
۳. بلغه الفقیه، بحر العلوم ۰
۴. جامع المدارک، محقق خوانساری ۰

فقه خانوادہ - سطح چہار

فقه عمومی ۴

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی احکام مشترک معاملات

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

○ اطلاعات ادله عقود

- اطلاعات مشترک بین عقود مختلف
- تمسک به اطلاعات در عقود مستحدثه
- تمسک به اطلاعات در شک در شرایط عوضین و متعاقدين
- تاثیر امضایی بودن احکام معاملات در تمسک به اطلاعات

○ شروط ضمن عقد (بنایی و ضمنی)

○ شروط صحت شرط

- خلاف کتاب نبودن
- خلاف مقتضای عقد نبودن
- ناشی از شرط واحد
- ناشی از مجموعه شروط

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. مکاسب ، شیخ انصاری ۵
۲. الموسوعه، محقق خوئی ۵
۳. فقه العقود، سید کاظم حائری
۴. کتاب البیع ، امام خمینی ۵

منابع فرعی:

۱. الشروط أو التزامات التبعية فی العقود، سید محمد تقی خوئی ۵
۲. مهذب الاحکام، محقق سبزواری ۵
۳. بلغه الفقیه، بحر العلوم ۵
۴. جامع المدارک، محقق خوانساری ۵

فقه خانواده - سطح چهارم

اصول فقه ۱

شناسه درس: ۴۰۱۱۴۰۷

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: مهارت در تطبیق قواعد مهم مفاهیم و مطلق و مقید

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

○ مفاهیم

- ضابط ثبوت مفهوم
- مفهوم شرط

□ بررسی قول مشهور در مفهوم شرط

□ تعدد شرط و وحدت جزاء

• مفهوم وصف

□ فرق وصف و لقب

□ مفهوم فی الجملة ای وصف (احترازیت قیود)

• مفهوم حصر

• مفهوم غایت

○ مطلق و مقید

• تقابل اطلاق و تقييد

• اطلاق لفظی و مقامی

• مقدمات حکمت

□ انصراف

□ قدرمتیقن در مقام تخاطب

□ اصل اولی در مقدمات حکمت (در فرض شک در وجود هر یک از مقدمات)

○ عام و خاص

• فرق نسخ و تخصیص

- نحوه دلالت ادوات
- قانونیت در جعل احکام (مبنای حضرت امام خمینی^{ره})
- اجمال مخصص
  - شبهه مفهومیه
  - شبهه مصداقیه
  - مخصص لفظی
  - مخصص لیبی
- تخصیص کتاب به سنت

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. مناہج الوصول، امام خمینی^{ره}
۲. کفایه الاصول، محقق خراسانی
۳. فوائد الاصول، محقق نائینی
۴. موسوعه، محقق خوئی^{ره}
۵. بحوث فی علم الاصول، شهید صدر
۶. القواعد الاصولیه علی مذهب الامامیه «مجمع جهانی اهل بیت»

منابع فرعی:

۱. نہایہ الافکار، عراقی
۲. نہایہ الدرایہ، اصفهانی
۳. منتقی الاصول، روحانی
۴. ارشاد العقول، آیت الله سبحانی

اصول فقه ۲

شناسه درس: ۴۰۱۴۰۸

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی از جوانب مختلف مباحث ظواهر قرآن، شهرت، سیره و عرف و آشنایی با مهمترین شبهات پیرامون آنها

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارایه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- ظواهر
  - موضوع حجیت ظواهر
  - حجیت ظواهر کتاب
  - نقد نظریه نمادین بودن ظواهر قرآن
- شهرت
  - فتوای؛ اعتبار استقلالی
  - روایی؛ اعتبار ترجیحی در تعارض اخبار
  - عملی؛ جابر یا کاسر بودن نسبت به خیر واحد
- سیره عقلاء
  - معنی شناسی سیره و فرق آن با عناوین همسو (ارتکاز عقلاء، بنای عقلاء، عادت، سیره متشرعه، اجماع)
    - رابط سیره عقلا و دلیل عقل
    - حجیت سیره عقلاء
    - کارکردهای سیره عقلاء
      - استنباط حکم شرعی
      - تفسیر متون دینی «کشف ظواهر»
      - حل تعارض
- عرف
  - تعریف عرف و عناوین همسو
  - تقسیمات عرف
    - عام و خاص
    - عرف مسامحی و دقی

- کارکردهای عرف
  - کشف ظواهر
  - کشف مفاهیم و مصادیق موضوعات احکام

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. فوائد الاصول، محقق نائینی
۲. مصباح الاصول، محقق خوئی
۳. بحوث فی علم الاصول، شهید صدر
۴. انوار الهدایه، امام خمینی(ره)

منابع فرعی:

۱. زبان قرآن، سعیدی روشن
۲. فقه و عرف، علیدوست
۳. الاصول العامه لفقہ المقارن، حکیم

اصول فقه ۳

شناسه درس: ۴۰۱۱۴۰۹

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: مهارت در تطبیق قواعد اصول عملیه پر کاربرد بر مباحث فقه خانواده
ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- اصول عملیه
  - براءت
    - براءت عقلی و شرعی
    - ثمرات عملی مسلک حق الطاعه و قاعده قبح عقاب
    - ادله براءت شرعی
    - آیه شریفه، لا یكلف الله نفسا الا وسعها
    - حدیث رفع ما لا یعلمون
    - موضوع براءت (مجرای براءت)
  - احتیاط
    - ماهیت علم اجمالی
    - اقسام علم اجمالی
      - متباینین
      - اقل و اکثر
    - منجزیت علم اجمالی
      - موافقت قطعیه
      - مخالفت قطعیه
  - علم اجمالی در تدریجیات
  - انحلال علم اجمالی
    - انحلال حقیقی
    - انحلال حکمی
    - انحلال تعبدی
  - برخی از تطبیقات علم اجمالی
    - علم اجمالی به وقوع طلاق به صورت خلعی یا رجعی
    - علم اجمالی به طلاق یکی از زوجین
    - علم اجمالی به انعقاد طلاق و حیض و شک در تقدم و تاخر هر یک

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. فوائد الاصول، محقق نائینی
۲. مصباح الاصول، محقق خوئی
۳. بحوث فی علم الاصول، شهید صدر
۴. انوار الهدایه، امام خمینی

منابع فرعی:

۱. رسائل، شیخ انصاری
۲. کفایه الاصول، محقق خراسانی
۳. منتهی الدرایه، سید جعفر مروج جزایری

اصول فقه ۴

شناسه درس: ۴۰۱۱۴۱۰

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: مهارت در بکارگیری قواعد تعارض و مهارت در تطبیق قواعد اصول عملیه (استصحاب) بر مسائل فقه
ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

○ تعادل و ترجیح

- فرق باب تعارض و تراحم
- مرجحات باب تراحم
- جمع عرفی
  - حکومت و ورود
  - انقلاب نسبت
  - تخصیص و تقیید
- قاعده اولیه در متعارضین
- قاعده ثانویه در متعارضین
- مرجحات باب تعارض
  - شهرت
  - موافقت با کتاب
  - مخالفت با عامه

○ استصحاب

- استصحاب در شبهات حکمیه
- استصحاب کلی قسم ثانی و ثالث
- ثمرات عملی استصحاب کلی در فقه (با توجه به شبهات جدید)
- استصحاب در موضوعات مرکبه
- صور مختلف موضوع
- تطبیقات عملی استصحاب در موضوعات مرکبه در مسائل فقه خانواده

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

منابع اصلی:

۱. فوائد الاصول، محقق نائینی
۲. مصباح الاصول، محقق خوئی
۳. بحوث فی علم الاصول، شهید صدر
۴. استصحاب، امام خمینی
۵. التعادل و التراجیح ، امام خمینی
۶. حلقات شهید صدر، (بحوث یا مباحث تقریرات)

منابع فرعی:

۱. رسائل، شیخ انصاری
۲. کفایه الاصول، محقق خراسانی
۳. منتهی الدرایه، سید جعفر مروج جزایری

فقه تشکیل خانواده ۱

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۳

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه تشکیل خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. احکام قبل از عقد
  - صلاحیت مورد عقد (کفویت و عدم مانع)^۱
  - خواستگاری و احکام آن
    - موارد حرمت خواستگاری
    - محدوده ارتباط و نظر در خواستگاری برای زن و مرد
۲. احکام عقد و متعاقدين (زوجین و وکیلین)
  - اشتراط لفظ در عقد نکاح
  - عربی بودن لفظ
  - نکاح فضولی و مکره
  - اذن ولی در نکاح بکر و موارد سقوط اذن
  - تزویج صغیر و صغیره توسط حاکم، وصی و قیم
  - شرایط اختصاصی عقد موقت
    - ذکر مدت و مهریه
  - عقد نکاح با زن در فرض شک در شرایط بودن

۱. مبحث عدم المانع در عنوان درسی «فقه تشکیل خانواده ۲» مطرح شود.

۳. مهریه

- شرایط مهریه
- شرایط ثبوت مهریه در ذمه زوج
- موارد سقوط مهریه (کل یا بعض)
- حکم قبول مهریه سنگین به صورت معجل با عدم علم به قدرت بر اداء
- حکم مطالبه مهریه با فرض علم به اعسار زوج
- اختلاف زوجین در مقدار و نوع و متعلق مهریه
- احکام تغییر مهریه بعد از عقد

۴. وجوب تعلم احکام خانواده

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
  ۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.
- روش تدریس:** تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. المستمسک العروه الوثقی، محقق حکیم
۲. الموسوعه، محقق خوئی
۳. نکاح، آیت الله شبیری
۴. التفصیل الشریعه، آیت الله فاضل لنکرانی
۵. جواهر الکلام، محقق نجفی

منابع فرعی:

۱. الریاض المسالک، محقق طباطبائی
۲. جامع المدارک، محقق خوانساری
۳. مفتاح الکرامه، محقق عاملی

فقه تشکیل خانواده ۲

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۴

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه تشکیل خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

○ محرمات نکاح

• نسبی

○ مادر (تعریف مادر با توجه به لقاح مصنوعی)

• رضاعی

○ شروط حرمت به سبب رضاع

○ عموم منزلت و موارد اختلافی آن

• کفر

○ نکاح با اهل کتاب (دائم یا موقت)

○ حکم مسلمان شدن زوجین یا یکی از آنها

○ ازدواج با غیر شیعه از مسلمین (دائم و موقت)

○ محرمات نکاح

• مصاهره

○ معقوده پدر و پسر

○ نشر حرمت به سبب زنا

○ زنا با زن شوهردار

○ زنا در عده رجعی

○ نکاح در عده

- موسیقی و غنا در عروسی
- نثار عرس
- رقص

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. المستمسک العروه الوثقی، محقق حکیم
۲. الموسوعه، محقق خوئی
۳. نکاح، آیت الله شبیری
۴. التفصیل الشریعه، آیت الله فاضل لنکرانی
۵. جواهر الکلام، محقق نجفی

منابع فرعی:

۱. الریاض المسالک، محقق طباطبائی
۲. جامع المدارک، محقق خوانساری
۳. مفتاح الکرامه، محقق عاملی

فقه اداره خانواده ۱

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۵

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه اداره خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

اصول، قلمرو و روش مدیریت خانواده:

- قوامیت و اطاعت از زوج
- ماهیت (بررسی دلالت آیه شریفه الرجال قوامون علی النساء)
- تمکین
  - جنسی (متعارف و غیر متعارف)
  - (حق جنسی زن نیز طرح شود)
  - غیر جنسی (آرایش، لباس و...)
- بارداری
  - نقش رضایت زوجین در جلوگیری از بارداری و عزل
  - امتناع از تمکین (حق حبس)
    - قلمرو حق حبس (مطلق تمکین یا تمکین خاص)
    - شرایط ثبوت حق حبس
  - خروج از منزل
    - ماهیت اذن
    - لزوم اذن و قلمرو آن
    - موارد سقوط اذن زوج
      - انجام واجبات
      - تامین نفقه (در صورت امتناع زوج از پرداخت نفقه)
      - حکم خروج با عدم علم به مخالفت زوج
  - اشتغال زوجه
    - حکم مخالفت زوج با اشتغال در منزل در صورت تراحم با تمکین
    - حکم مخالفت با اشتغال زوجه، با وجود اذن سابق
    - حکم مخالفت با اشتغال زوجه با وجود شرط در ضمن عقد لازم یا اذن قانونی
  - قَسَم (با سکون سین)
    - حکم حق قَسَم ابتدائی

• شرایط ثبوت حق قَسَم

▪ نشوز

- ماهیت نشوز و مصادیق آن در زن و مرد
- مراد از حذف نشوز در آیه «واللاتی تخافون نشوزهن»
- آثار نشوز

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
  ۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.
- روش تدریس:** تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. مستمسک العروه الوثقی، محقق حکیم
۲. الموسوعه، محقق خوئی ره
۳. نکاح، آیت الله شبیری
۴. التفصیل الشریعه، آیت الله فاضل لنکرانی

منابع فرعی:

۵. جواهرالکلام، محقق نجفی
۶. ریاض المسائل، محقق طباطبائی
۷. جامع المدارک، محقق خوانساری

فقه اداره خانواده ۲

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۳۱

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه اداره خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

○ نفقه

● نفقه زوجه

- قلمرو نفقه زوجه (مسکن، خوراک و پوشاک، کفارات، هزینه تحصیل، هزینه پیشگیری از بیماری جسمی و روحی، هزینه درمان جسمی و روحی)
- اختلاف در اداء نفقه
- لزوم تملیک یا کفایت اباحه

● نفقه والدین و اولاد

- قلمرو نفقه (هزینه تحصیل و...)
- شمول حکم نفقه اقارب نسبت به اجداد و اولاد اولاد
- حکم تقاص در صورت عدم پرداخت نفقه

○ شقاق

- ماهیت شقاق
- شرایط و وظایف حکمین
- حکم تبعیت از حکم حکمین

○ حضانت اولاد

- ماهیت حضانت و نسبت آن با ولایت پدر
- حق یا حکم بودن حضانت
- اصل اولی در حضانت اولاد

○ ولایت پدر و جد

- قلمرو ولایت (نسبت به بعد ازدواج)
- حرمت ایذاء
- وجوب اطاعت
- اشتراط ولایت به مصلحت یا عدم مفسده

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. مستمسک العروه الوثقی، محقق حکیم
۲. الموسوعه، محقق خوئی
۳. نکاح، آیت الله شبیری
۴. التفصیل الشریعه، آیت الله فاضل لنکرانی
۵. حقوق و وظائف زوجین (مؤلف رحمانی با نظارت محتوایی حجت الاسلام حبیبی تبار)

منابع فرعی:

۱. جواهر الکلام، محقق نجفی
۲. ریاض المسائل، محقق طباطبائی
۳. جامع المدارک، محقق خوانساری

فقه انحلال خانواده ۱

تعداد واحد: ۲

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۷

پیش نیاز: ندارد

نوع واحد: نظری

هدف: شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه انحلال خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- انحلال ارادی
  - طلاق
    - طلاق ولی
    - طلاق مشروط
    - طلاق غائب
    - وکالت بلا عزل در طلاق
    - شرایط مطلقه
    - طلاق خلع و مبارات
    - ماهیت تنفر در خلع و مبارات
  - عده
    - عده در طلاق
    - عده عقد موقت

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. مهذب الأحكام، سید عبد الأعلى سبزواری

۲. نظام الطلاق فی الشریعة الإسلامیة الغراء؛ جعفر سبحانی تبریزی
۳. الحدائق الناضرة فی أحكام العترة الطاهرة؛ یوسف بن احمد آل عصفور بحرانی

منابع فرعی:

۱. جواهر الکلام فی شرح شرائع الإسلام؛ محمد حسن نجفی
۲. ریاض المسائل؛ حائری، سید علی بن محمد طباطبائی
۳. فقه الصادق علیه السلام؛ سید صادق روحانی
۴. جامع المدارک، محقق خوانساری

فقه خانواده - سطح چهارم

فقه انحلال خانواده ۲

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۸

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه انحلال خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

○ انحلال ارادی

● فسخ

○ عیوب مرد و زن

○ حکم بیمارهای جدید

○ تدلیس

■ ماهیت تدلیس

■ شروط تدلیس

○ انحلال قهری

● رضاء لاحق

○ حکم وضعی و تکلیفی

● تغییر جنسیت

○ حکم تغییر همزمان زوجه نسبت به بقاء زوجیت

○ حکم عده در تغییر جنسیت و کشف آن

○ حکم نفقه و مهریه در تغییر جنسیت

● ارتداد

○ ارتداد هر یک از زوجین

○ جریان قاعده لاجرح و اضطرار در صورت ارتداد زوج

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.

۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

منابع اصلی:

۱. مهذب الأحكام، سید عبد الأعلى سبزواری
۲. نظام الطلاق فی الشریعة الإسلامیة الغراء؛ جعفر سبحانی تبریزی
۳. الحدائق الناضرة فی أحكام العترة الطاهرة؛ یوسف بن احمد آل عصفور بحرانی

منابع فرعی:

۱. جواهر الکلام فی شرح شرائع الإسلام؛ محمد حسن نجفی
۲. ریاض المسائل؛ حائری، سید علی بن محمد طباطبایی
۳. فقه الصادق علیه السلام؛ سید صادق روحانی
۴. جامع المدارک، محقق خوانساری

فقه مسائل مستحدثه

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۲۹

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تفصیلی و مستدل مباحث فقه مسائل مستحدثه خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- سقط جنین
  - در صورت ضرر
  - در صورت حرج
    - حرج برای فرزند (ناقص الخلقه)
    - حرج برای والدین
  - سقط بعد از چهار ماهگی
  - حکم دیه در صور مختلف سقط جنین
- حکم تکلیفی غربالگری
- تلقیح مصنوعی
  - حکم صور مختلف تلقیح مصنوعی
  - تراحم مقدمات حرام با محرومیت از فرزنددار شدن
- رحم اجاره‌ای
  - اذن زوج در اجاره دادن رحم
  - جواز تکلیفی اجاره رحم و اجرت آن در صورت داشتن مقدمات حرام
  - حکم ضمان تلف یا اتلاف نطفه در رحم اجاره‌ای
  - هزینه‌های درمان و مراقبت از حمل در ایام اجاره
- اهدا جنین، تخمک و اسپرم
  - حکم اذخال جنین، تخمک و اسپرم در رحم اجنبی
  - حکم خرید و فروش جنین، تخمک و اسپرم
  - مساله نسب در جنین اهداء شده
  - حکم اهداء فرزند و فرزند خواندگی

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. الاستنساخ بین التقنیة و التشریح، سید عبد الاعلی سبزواری
۲. بحوث فقهیة هامئة، آیت الله مکارم
۳. الفقه و مسائل طبیة؛ ج ۱، محمد آصف محسنی
۴. فقه الطب و التضخم النقدي، محمد سند بحرانی
۵. کلمات سدیة فی مسائل جدیدة، آیت الله مؤمن

منابع فرعی:

۱. جامع المدارک فی شرح مختصر النافع؛ ج ۶، محقق خوانساری
۲. مبانی تکملة المنهاج؛ ج ۴۲ موسوعه، محقق خوئی
۳. مهذب الأحكام (للسبزواری)؛ ج ۴، محقق سبزواری
۴. تفصیل الشریعة فی شرح تحریر الوسیلة - الدیات، آیت الله فاضل
۵. موسوعه أحكام الأطفال و أدلتها، ج ۳، قدرت الله انصاری و ...

حقوق خانواده

شناسه درس: ۴۰۱۲۳۰۸

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مباحث حقوقی خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- مفهوم خانواده
- انواع نکاح
- احکام خواستگاری
- ثبت ازدواج
- وکالت در ازدواج
- شروط ضمن عقد (صحیح، باطل، مبطل)
- اهلیت برای ازدواج
- ولایت در ازدواج (دختر، صغیر، مجنون، غیر رشید، بیگانه)
- موانع ازدواج
- تعدد زوجات
- تکالیف زن و شوهر (تکالیف مشترک، تکالیف اختصاصی)
- روابط مالی زن و شوهر (مهریه، نفقه)
- فسخ ازدواج (تدلیس، تخلف شرط وصف، طلاق)
- اقسام طلاق (به درخواست مرد، به درخواست زن، توافقی)

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. حقوق مدنی، حسن امامی
۲. حقوق مدنی خانواده، ناصر کاتوزیان

منابع فرعی:

حقوق خانواده، حسین صفائی و اسدالله امامی

فلسفه حقوق

شناسه درس: ۴۰۱۲۳۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مباحث مربوط به کلیت علم حقوق

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- کلیات فلسفه حقوق
  - تعریف فلسفه حقوق
  - دیدگاه‌های مختلف پیرامون حقوق
- حق
  - ماهیت حق
  - اقسام حق
  - عوامل سازنده حق
  - قواعد اخلاقی و قانون‌گذاری
- مسئولیت و قانون‌گذاری
  - نقش جبر و اختیار در قانون‌گذاری
  - رابطه جرم و مجازات در قانون‌گذاری
- قانون‌گذاری و آزادی‌های فردی
  - استقلال فردی
  - جنسیت
  - حریم خصوصی

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
  ۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.
- روش تدریس:** تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. فلسفه حقوق، خسروشاهی و مصطفی دانش پژوه

منابع فرعی:

- ۰۱ فلسفه حقوق، کاتوزیان
- ۰۲ شناسه حقوق، دانش پژوه
- ۰۳ مبانی فهم حقوق، سید امین موسوی
- ۰۴ فلسفه حقوق مبانی و کارکردها، موراوتر توماس، مترجم: بهروز جندقی

فلسفه خانواده - سطح چهارم

فقه تربیت فرزند

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۳۰

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تفصیلی همراه با استدلال از مباحث فقه تربیت فرزند

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- طلب فرزند و منع حمل
- احکام ولادت
  - استحباب غسل مولود
  - استحباب اذان و اقامه
  - استحباب تحنیک
  - مستحبات روز هفتم
    - نام گذاری
    - عقیقه
    - ختنه
    - سوراخ کردن گوش (ثقب الاذن)
    - ولیمه
- تربیت کودک
  - وجوب تکلیفی تربیت
  - حکم تکلیفی تنبیه به شکل‌های مختلف برای تربیت فرزند
  - حکم تربیت اعتقادی و عبادی
    - اصل اولی در وظیفه والدین در تربیت فرزندان
    - دلیل اول: آیه وقایه
    - دلیل دوم: آیه اُتَمَار
    - دلیل سوم: حق فرزند در رساله حقوق
  - حکم تربیت جنسی
    - تفریق مضاجع
    - استیذان برای ورود بر والدین

- مخفی سازی روابط جنسی زوجین
- حکم آموزش مسائل جنسی به کودک
- وظیفه والدین در تربیت عاطفی فرزند
- تربیت تعلیمی
- وجوب تعلیم احکام مبتلابه در زمان کودکی (احکام وضعی)
- وجوب تعلیم احکام مبتلا به در اوایل بلوغ
- حکم تعلیم علوم مورد نیاز (با توجه به اقتضات زمان)
- حکم مواجه شدن با کودک در حال ارتکاب حرام
- حکم مواجه کردن کودک با حرام

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. موسوعه احکام الاطفال و ادلتها، انصاری شیرازی
۲. احکام تربیت فرزند، علیرضا اعرافی

منابع فرعی:

۱. موسوعه، الامام الخوئی
۲. مستمسک العروة الوثقی، السید الحکیم
۳. فقه تربیتی؛ مبانی و پیش فرضها، علیرضا اعرافی
۴. مبانی فقهی و حقوقی جرائم و تأدیب کودک، منصور رقانی

فقه القرآن خانواده

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۳۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تفصیلی کلیات احکام خانواده در قرآن

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار، ۷ نمره به امتحان شفاهی و ۷ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

معناشناسی واژه‌های مرتبط با خانواده و احکام آن در قرآن:

- زوج و ازواج (حکم ازدواج‌های غیر متعارف جدید، اصل اولی در تعدد ازواج و...)
- بیت (در بحث خروج زن از منزل و استیذان و استیناس و...)
- اهل و آل
- اولاد و ولد، ابناء، ذریه
- والدین، آباء، امهات
- ۱. معاشرت و معروف (بررسی اقوال مختلف)
- ۲. اهداف تشکیل خانواده (دائم و موقت) (سکون، رحمت، فرزند «قره عین، بقره ۲۰۵، آیه حرث و...)
- ۳. حکم نکاح (دائم و موقت)
- ۴. حکم تعدد زوجات

رویکردهای حاکم و توضیحات:

۱. شایان ذکر است ذیل هر عنوان فقط عناوین زیرمجموعه تدریس شود.
  ۲. استاد محترم یک متن را محور قرار داده و به تناسب از سایر متون نیز استفاده کند.
- روش تدریس:** تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. فقه القرآن، راوندی
۲. مجمع البیان، فضل بن حسن طبرسی
۳. التحقیق، مصطفوی
۴. تفسیرالمیزان، سید محمد حسین طباطبائی

۵. کنزالعرفان، فاضل مقداد

۶. زبدهالبیان، محقق اردبیلی

منابع فرعی:

۱. مفردات، راغب اصفهانی

۲. آیات الاحکام، صابونی

۳. الفرقان، صادقی

فقه خانواده - سطح چهارم

نظام خانواده در اسلام (جبرانی)

شناسه درس: ۴۰۱۱۹۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی تفصیلی با ماهیت، ساختار، اهداف، کارکردها و مسائل اساسی خانواده در اسلام
ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- مفاهیم و کلیات
  - مفهوم خانواده
  - ساختار خانواده
  - انواع و الگوهای خانواده
  - کارکردهای خانواده
- تشکیل خانواده
  - اهلیت ازدواج
  - شیوه‌های همسرگزینی (سنتی و مدرن)
  - سن ازدواج
  - افزایش سن ازدواج
  - مجرد قطعی
- نقش‌ها و روابط در خانواده
  - نقش‌های جنسیتی
    - تبیین نقش شوهر و همسر
    - لزوم تفکیک بین نقش‌ها
    - تقسیم کار خانگی و اولویت نقش‌ها
    - اجتماعی کردن نقش‌های جنسیتی در خانواده
  - روابط متقابل همسران
  - مدیریت خانواده
  - والدگری
  - خشونت خانگی
- انحلال خانواده
  - نشوز و شقاق (با تاکید بر حکمیت)

- طلاق
- فسخ
- سایر عوامل انحلال خانواده (انفساخ- فوت)

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع فرعی:

۱. خانواده در اسلام، حسین بستان (نجفی)، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
۲. جامعه شناسی خانواده با نگاهی به منابع اسلامی، حسین بستان (نجفی)، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه
۳. فلسفه حقوق خانواده، محمود حکمت نیا، شورای فرهنگی اجتماعی زنان (اصول و قواعد - مبانی و منابع)
۴. آسیب شناسی خانواده، مجموعه مقالات و گفت و گوها، تهیه و تنظیم: سید جعفر حق شناس، مرکز تحقیقات زن و خانواده
۵. خانواده در نگرش اسلام و روان شناسی، محمدرضا سالاری فر، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه

بررسی اسناد و معاهدات بین‌المللی درباره زنان و خانواده (جبرانی)

شناسه درس: ۴۰۱۲۳۰۷

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مهمترین نظام‌های حقوقی مدون بین‌المللی در موضوع خانواده
ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- تاریخ طرح و تکوین موضوع حقوق و توانمندسازی زنان در اسناد سازمان ملل متحد
  - منشور سازمان ملل متحد
  - اعلامیه جهانی حقوق بشر
  - میثاق حقوق مدنی و سیاسی
  - میثاق حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
  - سند نهایی کنفرانس مکزیکوسیتی
  - سند نهایی کنفرانس کپنهاک
  - سند نهایی کنفرانس نایروبی
  - کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان
  - سند نهایی کنفرانس جهانی حقوق بشر (وین)
  - سند نهایی کنفرانس جهانی حقوق زنان (پکن)
  - سند نهایی بیست و سومین اجلاس ویژه مجمع عمومی
  - اهداف توسعه پایدار فرا ۲۰۱۵
  - قطعنامه‌های شورای حقوق بشر معطوف به حقوق بشر زنان نظیر حق آموزش، و ...
  - اسناد نتایج توافق کمیسیون مقام زن
  - قطعنامه‌ها و اسناد سازمان ملل متحد در مقابل موضوعات متأخر این حوزه مانند اسناد شورای امنیت در حوزه زنان و صلح و امنیت و یا قطعنامه‌های حقوق افراد با تمایلات جنسی و هویت‌های جنسیتی در شورای حقوق بشر
- تاریخ تحولات مفاهیم اصلی مرتبط با زنان و خانواده در اسناد و گفتگوهای سازمان ملل متحد مانند برابری، تبعیض، برابری جنسیتی، کلیشه‌های جنسیتی، عدالت، انصاف، تعادل، LGBT
- بررسی آثار سیاسی و اجتماعی تصویب کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان و محتوای رو به توسعه توصیه‌های کمیته مربوطه
- ساختارهای متولی حقوق و توانمندسازی زنان در سازمان ملل متحد
  - مجمع عمومی ملل متحد
    - کمیته سوم
    - شورای حقوق بشر

○ نهاد زنان ملل متحد

● اکوسوک

○ کمیسیون مقام زن

● شورای امنیت

○ و...

○ نهاد زنان ملل متحد: تاریخچه، حوزه های فعالیت و ساختار قدرت در گفتمان سازی جنسیت

○ موضوع زنان، حقوق و توانمندسازی ایشان در آژانسها، کمیته ها و کارگروه های تخصصی ملل متحد

● آژانسهای ملل متحد

● کمیته ها و کارگروه های تخصصی نظیر گروه کاری تبعیض علیه زنان در قانون و عمل و ...

○ زنان، خانواده و توسعه پایدار در سازمانها و اسناد منطقه ای مانند اتحادیه اروپا و آفریقا و...

○ جایگاه تفاهم نامه ها و اسناد استراتژیک در همکاریهای دو و چند جانبه در عرصه پیشبرد حقوق و توانمندسازی زنان

○ شناخت سازمان همکاری کشورهای اسلامی: ساختار و اسناد مهم و مرتبط با زنان، اعلامیه حقوق بشر اسلامی، سند قاهره، سند

ترکیه، اسناد مصر، سند تهران

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی و پرسش و پاسخ)

منابع فرعی:

۱. حقوق بین الملل عمومی، دکتر محمدرضا ضیایی بیگدلی، انتشارات گنج دانش

۲. حقوق بین الملل عمومی، دکتر ابراهیم بیگزاده، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی

۳. بایسته های حقوق بین الملل عمومی، دکتر رضا موسی زاده، نشر میزان

۴. حقوق بین الملل عمومی دو جلدی، دکتر باقر میرعباسی، نشر میزان

۵. حقوق معاهدات بین المللی، دکتر محمدرضا ضیایی بیگدلی، انتشارات گنج دانش

۶. سازمان های بین المللی، دکتر رضا موسی زاده، نشر میزان

۷. حقوق بین الملل عمومی، دکتر هوشنگ مقتدر، نشر وزارت امور خارجه

۸. شروط غیرمعتبر و آثار حقوقی آن در کنوانسیون رفع تبعیض کلیه اشکال تبعیض علیه زنان، دکتر مصطفی فضائلی، مرکز تحقیقات

زن و خانواده

۹. کنوانسیون محو کلیه اشکال تبعیض علیه زنان؛ مجموعه مقالات و گفت وگوها، مرکز تحقیقات زن و خانواده

۱۰. مجموعه مقالات دفاع از حقوق زنان، ما و نظام بین الملل، مرکز تحقیقات زن و خانواده

جنسیت، زن و خانواده (مطالعات اسلامی نوپدید درباره جنسیت، زن و خانواده) (جبرانی)

شناسه درس: ۴۰۱۱۹۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با نظریات و مطالعات اندیشمندان مسلمان در سایر کشورهای اسلامی پیرامون زن و خانواده
ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- رویکرد سلفی به مباحث زنان و خانواده
  - رویکرد فقه سنتی به مباحث زنان و خانواده
  - رویکرد اجتهادگرا به مباحث زنان و خانواده
  - رویکرد نوگرایی به مباحث زنان و خانواده
  - روشنفکری غیر فمینیستی: ابوزید، طاهر الحداد، قاسم امین و ...
  - فمینیسم اسلامی: مرینیسی، ودود، لیلا احمد و ...
- روش تدریس:** تلفیقی (سخنرانی، پرسش و پاسخ و ارائه کنفرانس)

منابع فرعی:

۱. صورت بندی مطالعات زنان در جهان اسلام، محمد پزشکی، انتشارات پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
۲. دوائر الخوف، نصر حامد ابوزید، دارالبیضاء، المركز الثقافی العربی، ۱۹۹۹م
۳. الاسلام و المرأة فی رأى الإمام محمد عبده، محمد عماره، القاهرة، دارالرشاد، ۵، ۱۹۹۷م
۴. قضايا المرأة بین التقالید الراكده و الوافده، محمد غزالی، القاهرة، دارالشروق، ۱۹۹۶م
۵. دنیا المرأة، محمدحسین فضل الله، بیروت، منشورات دارالملاک، ط ۶، بی تا
۶. تأملات اسلامیه حول المرأة، محمدحسین فضل الله، بیروت، منشورات دارالملاک، ط ۶، بی تا
۷. مجموعه آثار، مرتضی مطهری، تهران، صدرا، ۱۳۷۸
۸. الاعمال الكاملة، قاسم امین، تحقیق محمد عماره، بیروت، دارالشروق، ط ۲، ۱۹۸۹م
۹. أمراًتاً فی الشریعة و المجتمع، طاهر حداد، تونس، دارالمعارف، ۱۹۳۰م
۱۰. الاسلام و الحدائث، عبدالمجید شرفی، تونس، دارالتونسیة للنشر، ۱۹۸۹م
۱۱. حقوق المرأة العربیة منذ عصر النهضة، بوعلی یاسین، دمشق، دارالطلیحة الجدیدة، ۱۹۹۸م

فمینیزم (جبرانی)

شناسه درس: ۴۰۱۲۳۰۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: بررسی فمینیزم و آثار و پیامدهای آن و نحوه مقابله با آن
ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

- عوامل و زمینه‌های پیدایش فمینیسم در غرب
  - وضعیت زن در یونان باستان، قرون وسطی و رنسانس
  - تحولات پس از رنسانس (انقلاب صنعتی، انقلاب آمریکا و انقلاب فرانسه)
  - امواج فمینیستی؛ ریشه‌ها، ویژگی‌ها و دستاوردها
  - گرایش‌های فمینیستی
    - تعریف فمینیسم
    - نظریات فمینیستی مدرن (توصیف و علت وضعیت، راهکارها، آموزه‌ها و نقد)
      - فمینیسم لیبرال
      - فمینیسم رادیکال
      - فمینیسم مارکسیست
      - فمینیسم سوسیال
      - فمینیسم روانکاوانه
      - فمینیسم اگزستانسیالیست
    - نظریه فمینیستی پست مدرن (دیدگاه‌ها، انواع و نظریه پردازان)
      - فمینیسم سیاه
      - صلح طلب
      - اکوفمینیسم
      - فمینیسم اسلامی
- نقد فمینیسم
  - نقد فمینیسم به مثابه جنبش
    - نقد مبانی فمینیسم
    - نقد آثار و پیامدها
  - پیامدهای فردی (پیامدها بر زنان)
  - پیامدهای خانوادگی
  - پیامدهای اجتماعی
  - نقد فمینیسم به مثابه نظریه

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی، پرسش و پاسخ و ارائه کنفرانس)

منابع فرعی:

۱. درآمدی جامع بر نظریه های فمینیستی رزماری تانگ، مترجم منیژه نجم عراقی، نشر نی
۲. فمینیسم، جین فریدمن، مترجم فیروزه مهاجر، انتشارات آشیان
۳. چستی فمینیسم، کریس بیسلی، مترجم محمد رضا زمردی، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان
۴. فمینیسم، تاریخچه، نظریات، گرایش ها و نقد، نرگس رودگر، مرکز تحقیقات زن و خانواده
۵. از جنبش تا نظریه اجتماعی، تاریخ دو قرن فمینیسم، حمیرا مشیرزاده، نشر شیرازه
۶. فمینیسم و دیدگاه‌ها، شهلا اعزازی، انتشارات روشنگران و مطالعات زنان
۷. فمینیسم و دانش‌های فمینیستی، مجموعه مقالات، مترجم عباس یزدانی، بهروز جندقی، انتشارات مرکز تحقیقات زن و خانواده

قواعد فقهیه (جبرانی)

شناسه درس: ۴۰۱۱۳۱۸

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی قواعد فقهی مرتبط به فقه خانواده

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی مانند خلاصه نویسی، ترجمه، پرسش و پاسخ، ۳ نمره به فعالیت‌های تکمیلی مانند ارائه تحقیق و سمینار و ۱۴ نمره به امتحان کتبی اختصاص دارد.

سرفصل:

قواعد:

الاذن فی شیئی اذن فی لوازمه

الضرورات تبیح المحصورات

حرمت اعائه بر اثم

اقدام

الزام

سلطنت

المومنون عندشروطهم

فراش

قرعه

لاضرر

لاخرج

نفی سبیل

رویکردهای حاکم و توضیحات: شایان ذکر است ذیل هر عنوان، مفاد قاعده، مستندات قاعده، و تطبیقات آن با تاکید بر احکام فقه خانواده تبیین شود.

روش تدریس: تلفیقی (سخنرانی، پرسش و پاسخ)

منابع اصلی:

۱. القواعد الفقهیه، آیت الله مکارم شیرازی
۲. درس تمهیدیه فی القواعد الفقهیه، محمد باقر ایروانی
۳. قواعد فقهی حاکم بر نظام خانواده، حکمت نیا

منابع فرعی:

۱. القواعد الفقهیه، سید حسن بجنوردی
۲. القواعد الفقهیه، آیت الله فاضل
۳. مصباح الاصول، محقق خوئی
۴. الرسائل، امام خمینی